

## AMIR TEMURNING MA'NAVIY MEROSI

***Tursunova Gavhar Begmurodovna****Samarqand davlat Tibbiyot Universiteti**Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)****Ochilova Shahrizoda Ismat qizi****Samarqand shahar Qorako'l Renessans maktabi o'quvchisi*

**Annotatsiya:** Amir Temurning ma'naviy merosi — xalqimiz uchun abadiy g'urur va ibrat maktabi. Uning adolat, tartib-intizom, vatanparvarlik va ma'rifatparvarlikka asoslangan g'oyalari bugungi kunda ham davlat va jamiyat rivojida muhim ahamiyat kasb etmoqda.

**Kalit so'zlar:** Amir Temur, “kuch — adolatda”, Adolat, temur tuzuklari, tartib-intizom.

Amir Temur — buyuk sarkarda, davlat arbobi va ma'naviyat peshvosi sifatida jahon tarixida alohida o'rin tutadi. Uning faoliyati faqat harbiy yutuqlar bilan cheklanib qolmagan, balki ma'naviy qadriyatlarni yuksaltirish, adolat va qat'iyatga asoslangan davlatchilikni barpo etish bilan ham belgilanadi. Temurning ma'naviy merosi bugungi kunda ham xalqimiz uchun qimmatli tarbiya manbai hisoblanadi.

Amir Temurning ma'naviy olami uning hayot yo'lida, qarorlarida va tuzgan nizomlarida yaqqol namoyon bo'lgan. Uning ma'naviyati quyidagi asosiy tamoyillarga suyang'an:

1. Adolat tamoyili: Temur “Kuch — adolatda” degan shiorni asosiy siyosiy-falsafiy g'oyasiga aylantirgan. Uning fikricha, davlatning mustahkamligi adolatli boshqaruv orqali ta'minlanadi.

2. Vatanparvarlik va birdamlik: Amir Temur turli qabilalar va elatlarni birlashtirib, umumiy maqsadga yetaklay olgan. Uning bu siyosati xalq birdamligini kuchaytirib, yurt ravnaqiga xizmat qilgan.

3. Tartib-intizom va mas'uliyat: Temur ma'naviy merosining muhim qismi — tartib va intizomga qat'iy rioya qilish. U harbiy yurishlardan tortib, davlat boshqaruvigacha bo'lgan barcha sohalarida mas'uliyatni birinchi o'ringa qo'ygan.

Amir Temurning ma'naviy merosi “Temur tuzuklari” asarida yorqin aks etgan. Bu asarda: rahbarlik qilish odobi, adolatli boshqaruv tamoyillari, harbiy va madaniy siyosat, insonparvarlik va fidoyilik kabi qimmatli g'oyalar bayon etilgan. “Tuzuklar” nafaqat o'sha davr, balki keyingi avlodlar uchun ham ma'naviy-axloqiy qo'llanma hisoblanadi. “Temur tuzuklari” ikki asosiy qisimdan tashkil topgan.

Birinchi qisim davlat boshqaruvi qoidalarini bo'lib, bu qismda Amir Temurning davlat boshqaruvi, amaldolarni tanlash mezonlari, ularning vazifalari, tartib intizom

qoidalari bayon etilgan. Unda adolatni taminlash, iktisod va xazina ishlari, xalq bilan munosabatlar, qonun ustuvorligi mezonlariga alohida etibor bergan.

Ikkinchi qismi Harbiy qoidalar va Temurning yurishlari haqida bayon etilib, qushin tuzulishi, harbiy strategiya va taktikaga oid ko'rsatmalari, urushdan oldingi tayyorgarlik, jang paytidagi intizom, shuningdek yirik yurishlarining qisqacha bayoni keltirilgan.

Temurning ilmu madaniyatga munosabati (ma'naviy homiylik). Amir Temur ma'naviyatning asosi ilm va madaniyat ekanini yaxshi anglagan. Uning homiyligi bilan:

Samarqand ilm-fan markaziga aylandi, madrasalar, kutubxonalar va me'moriy inshootlar barpo etildi, olimlar, shoirlar va hunarmandlarga shart-sharoit yaratildi.

Bu jarayon Temurning ma'naviy dunyoqarashining yana bir muhim qirrasini — ma'rifatparvarlikni ko'rsatadi.

Temurning ma'naviy merosi bugun ham dolzarb. U yoshlarda vatanparvarlik, adolatga sadoqat, fidoyilik, aql bilan kuchni birlashtirish kabi fazilatlarni shakllantiradi. O'zbekistonda Amir Temur shaxsiyati va merosi davlatchilik tamoyillarini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi.

Amir Temurning ma'naviy merosi — xalqimiz uchun abadiy g'urur va ibrat maktabi. Uning adolat, tartib-intizom, vatanparvarlik va ma'rifatparvarlikka asoslangan g'oyalari bugungi kunda ham davlat va jamiyat rivojida muhim ahamiyat kasb etmoqda.

### Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "Temur tuzuklari". — Toshkent: G'afur G'ulom nashriyoti.
2. Ahmedov B. Amir Temur. — Toshkent, 1996.
3. Rahimov A. Temuriylar davlati tarixi. — Toshkent, 2005.
4. Bartold V.V. Turkiston v epoxu Timura. — Moskva, 1963.
5. Azimjon o'g'li, B. J. (2025). CULTURAL LIFE IN CENTRAL ASIA DURING THE TIMURIDS DYNASTY. SHOKH LIBRARY.
6. AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDAGI TANIQLI TABIBLAR VA ULARNING FAOLIYATI. G Tursunova - ACUMEN: International journal of multidisciplinary ..., 2024
7. Amir Temur hayoti va ulkan saltanatning vujudga kelishi G.Tursunova, I.Ochilov - Oriental Art and Culture, 2020
8. KONSTITUTSIYANING YARATILISHI: TARIXI, TAJRIBA VA ISTIQBOL T.G.Begmurodovna, B.Fatxulla - Ta'limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning ..., 2025
9. Gavhar Tursunova and Abdug'aniyev Bekzod Abduvali o'gli. "AQSH KONSTITUTSIYASINING QISQACHA YARATILISHI TARIXI VA XX ASR BIRINCHI YARMIDA AQSHDAGI KONSTITUTSIYAVIY O'ZGARISHLAR." SHOKH LIBRARY (2025).
10. Abulqosimova D.A. O'zbekistonda oliy ta'lim sohasini rivojlantirish bo'yicha davlat siyosatining mohiyati (1991-2021yy) . ISSN 2181-7286 3/2025 169-173. Ta'lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlar.
11. Aslamqulova P. "НАНТСКИЙ ЭДИКТ" КАК ИСТОЧНИК В ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИИ РЕЛИГИОЗНЫХ ВОЙН ВО ФРАНЦИИ //" ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал. – 2025. – Т. 4. – №. 21.
12. Jamshidovna A. P. Master's student of the " World History" department of Samarkand State University //Western European Journal of Modern Experiments and Scientific Methods. – 2023. – Т. 1. – №. 3. – С. 47-51.